

és el valorat més positivament pels tres grups. Pel que fa al grup «català», M. Àngels Viladot en destaca l'alta vitalitat i, tanmateix, la tendència a convergir amb el castellà, i en conclou que cal enfortir l'estatus del català per facilitar-ne el manteniment.

Quant al grup «mixt», Viladot constata que aprèn el català però que no l'adopta. Hi observa una voluntat d'integració i el fet que considera el grup «català» com a punt de referència.

Finalment el grup «espanyol» s'acosta a la identitat catalana però no a la llengua, viu clarament el castellà com a llengua que el vincula amb el marc global espanyol, pot arribar a sentir que l'evolució dels usos lingüístics a Catalunya hi amenaça

la seva llengua materna i mira amb recel l'evolució del comportament lingüístic del grup «mixt», que pot tendir a assimilar-se lingüísticament al grup «català», en un procés que seria percebut com un fenomen amenaçador per a la posició del grup «espanyol».

Finalment M. Àngels Viladot assenyala que «l'adquisició del català per part d'una majoria de castellanoparlants nascuts a Catalunya serà la conseqüència d'un procés generacional sempre que es mantingui la vitalitat i la centralitat de l'idioma català en la definició de la identitat del grup» (119).

El llibre es completa amb uns útils apèndixs documentals i una bibliografia.

Carles DUARTE

Joan SOLÀ, *La llengua, una convenció dialèctica*, Barcelona, Ed. Columna, 1993, 172 pàg., ISBN 84-7809-418-0.

El Solà de *La llengua, una convenció dialèctica* és el Solà opinador, l'articulista de premsa. En aquest cas, al setmanari «El Món» i al «Diari de Barcelona» —dues capçaleres difuntes— i a l'«Avui». Per tant, a l'hora de parlar-ne, hauríem d'adoptar el punt de vista del lector de diaris i revistes. «El problema —escriu Joan Solà en un dels articles ara enquadrats— és que la immensa majoria d'usuaris (i dubto que no si-

guin absolutament tots) vol i necessita normes claríssimes i unívokes. La gent necessita *saber* que tal cosa és *correcta* i tal altra no.»

Això, per al pobre lector, lluny de ser un problema, és una cosa ben natural. Més encara: és un dret. Ell, que no es guanya la vida amb la llengua, i prou fa interessant-s'hi fins al punt de llegir els articles de Joan Solà, no pot viure dubtant cada dos per tres de la normativa lingüística

i, evidentment, no té temps per formar-se una opinió pròpia sobre totes i cadascuna de les qüestions mal resoltes per la normativa. Està disposat, això sí, a acceptar de gust una de les idees centrals del discurs de Solà: que el més important és cultivar la pròpia intuïció lingüística. I també a admetre que, quan els lingüistes s'adrecen als parlants, no els han d'imposar els criteris perquè sí, sinó que els han de tractar, com fa Solà, com a éssers intel·ligents, capaços per tant d'entendre el perquè de tot plegat.

Però hi ha una cosa que, francament, disgusta el lector corrent, i és que de vegades Solà, després d'anàlitzar tots els pros i els contres d'una qüestió, no arriba a treure'n l'aigua clara, i deixa al lector tan a les fosques com al començament. És clar que altres vegades sí que hi arriba, a una conclusió clara, i la proposa al lector per compartir-la. És el millor Solà (des del punt de vista del lector de premsa: insistim-hi).

Així, són exemplars en aquest sentit els textos en defensa de la forma *sisplau* i, també, els articles que proposen d'utilitzar sempre el doble signe d'interrogació i d'admiració, com fa la llengua castellana. Tant en un cas com en l'altre, Solà, armat com sempre amb un coneixement profund de la llengua i amb una escriptura clara i brillant, pren partit per una de les opcions possibles, l'argumenta i la proposa com a vàlida al lector, que la pot fer seva o no,

i a l'autoritat lingüística, que potser hauria de fer més cas de les aportacions de Solà. El lector, en definitiva, agrairia a l'autor que no deixés mai cap qüestió oberta, que, si una cosa el lingüista no la veu prou clara, que l'estudiï més o que canviï de tema, però que no contribueixi a estendre —encara més— el que el mateix Solà reconeix com un dels mals principals de la nostra llengua: la inseguretat dels parlants.

Però fins aquí hem comentat només la primera part de *La llengua, una convenció dialèctica*, que recull tot d'articles sobre la llengua. La segona part, en canvi, aplega els articles sobre el que envolta la llengua. Els editors potser haurien d'haver invertit l'ordre, perquè els articles que formen la segona part són més periodístics, en el més bon sentit de la paraula; és a dir, són més digeribles per al lector corrent.

Encara que Solà ha llaurat el seu gran prestigi com a professional de la llengua en els camps de l'ortografia, la fonètica, el lèxic, la morfologia i la sintaxi, més que no pas en els terrenys de la sociolingüística i la política lingüística, també són interessants els seus articles sobre el que envolta la llengua. Crida l'atenció la vigència d'alguns dels articles publicats fa més de deu anys i que semblen escrits ara mateix, en part per la solidesa de les opinions de Solà, en part perquè la situació de la llengua canvia molt lentament. En aquesta segona part, l'autor apareix

com un partidari inequívoc de la plenitud social de la llengua catalana, i fa un discurs clarament convincent per al lector catalanista, amb l'única excepció de l'article dedicat al bilingüisme passiu, que Solà desqualifica amb raons pobres i sense proposar cap alternativa de recanvi.

Però seria del tot injust d'acabar aquí aquest comentari. «I això, per obra i gràcia d'un principi universal: els elements que componen una expressió ressalten més com més cap al final es troben», per dir-ho amb

paraules manllevades de l'autor. Vet aquí un exemple, que ens proposa ell mateix: «És un bon veí i un bon ciutadà, educat, delicat, simpàtic, fotogènic, servicial, esportista, català, poeta i d'esquerres. Només que no em paga el lloguer». Si, per tant, allò que més pesa en un text és el final, és de justícia acabar afirmant que *La llengua, una convenció dialèctica* és un llibre ric i enriquidor, que val la pena de llegir, com tot el que escriu Solà.

Joan TUDELA

Joan SOLÀ, *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*, Ed. Empúries, col. «Biblioteca Universal», Barcelona, 1994, ISBN 84-7596-408-7.

Joan Solà és una de les figures més brillants de la lingüística catalana actual. Des de la publicació del seu primer llibre, *Estudis de sintaxi catalana* (1972-1973), la seva obra científica s'ha caracteritzat per l'esforç de millorar el coneixement que tenim dels mecanismes de funcionament de la sintaxi del català i per la voluntat d'impulsar un procés de completió i de revisió de la nostra gramàtica normativa.

És cert que Joan Solà ha publicat també estudis importants sobre història de la llengua o sobre lexicografia, però la sintaxi ha estat i és l'eix central de la seva contribució a la bibliografia científica sobre la llengua catalana.

El llibre *Sintaxi normativa: estat de*

la qüestió es va originar, com l'autor explica a la introducció, en dues conferències pronunciades a la Nucia (1992) i a Castelló de la Plana (1993) i té com a punt de partença l'opinió de Solà que «és necessària i urgent una revisió i actualització desapassionades i realistes de la sintaxi catalana» (p. 8).

A partir de la consideració que la gramàtica normativa actual (la gramàtica de Fabra de 1918/1933) no s'ocupa de molts aspectes del funcionament gramatical de la llengua, Joan Solà reivindica una gramàtica normativa que sigui «una descripció idealment exhaustiva de totes les estructures que la lingüística ha revelat com a interessants en una llengua (p. 10).